

INTERVJU BROJA: dr. sc. Alexander I. Falileyev

INTERVIEW OF THE ISSUE: Alexander I. Falileyev PhD

Alexander I. Falileyev studirao je na Sveučilištu u Lenjingradu, danas Sveučilište u St. Petersburgu, od 1982. do 1987. godine. Doktorsku disertaciju "Sintaktička funkcija glagolskih imenica u srednjem velškom" brani 1990. godine na Jezikoslovnom institutu, SSSR-ova Akademija znanosti, Moskva, te kasnije svoju habilitaciju "Sinkronični i dijakronični opisi starog velškog" 2003. godine. Osim rada na Institutu za jezične studije, Ruska akademija znanosti (St. Petersburg), dr. Falileyev bio je stipendist Fundacije Alexander von Humboldt na Sveučilištu u Bonnu od 1996. do 1998. godine. Od 1999. do 2002. godine zaposlenik je Škole keltskih studija na Institutu za napredne studije u Dublinu te kasnije Sveučilišta u Aberystwyth. Trenutno zaposlen na Institutu za jezične studije Ruske akademije znanosti u St. Petersburgu, njegovo istraživanje povijesne lingvistike i filologije, s posebnim interesom za keltsku lingvistiku, proizvelo je nekoliko knjiga i velik broj znanstvenih radova. Za svoj znanstveni doprinos nagrađen je nizom prestižnih nagrada, poimenice Zlatnom medaljom Ruske akademije znanosti 2000. godine, Memorijalnom nagradom Vernam Hull 2008. godine i Nagradom Alexander von Humboldt 2012. godine.

Alexander I. Falileyev studied at the University of Leningrad, today University of St. Petersburg, from 1982 to 1987. He defended his PhD dissertation "Syntactic Functions of Verbal Nouns in the Middle Welsh" in 1990 at the Institute of Linguistics, USSR Academy of Sciences, Moscow, and later his habilitation "A Synchronic and Diachronic Description of Old Welsh" in 2003. Apart from his work at the Institute of Linguistic Studies, Russian Academy of Sciences (St. Petersburg), Dr. Falileyev was an Alexander von Humboldt Foundation scholar at the University of Bonn from 1996 to 1998. From 1999 to 2002 he was employed by the School of Celtic Studies at the Dublin Institute for Advanced Studies and latter the University of Aberystwyth. Currently working at the Institute for Linguistic Studies of the Russian Academy of Sciences in St. Petersburg, his research of historical linguistics and philology, with a special focus on Celtic linguistics, produced several books and a large number of scientific papers. For his scholarly work he was awarded a number of prestigious awards, namely the Golden Medal of the Russian Academy of Sciences in 2000, Vernam Hull Memorial Prize in 2008 and Alexander von Humboldt Prize in 2012.

Gospodine Falileyev, hvala Vam što ste prihvatili naš poziv i pristali sudjelovati u ovom intervjuu. Zaista nam je velika čast razgovarati s Vama. Započnimo s pitanjem koje je uobičajeno za poznate članove akademske zajednice: što Vas je privuklo odabranom području rada, odnosno što je u Vama probudilo zanimanje za Kelte i keltski jezik?

Prije svega, mnogo Vam hvala na ljubaznom pozivu. Oduvijek sam impresioniran akademskim radovima kolega sa Sveučilišta u Zadru, pri čemu se automatski sjetim profesora Mate Suića i Slobodana Čače. Prije nekoliko godina posjetio sam Sveučilište i otada sam uključen u vrlo uspješnu suradnju s profesoricom Anamarijom Kurilić. Uz to, Zadar je sam po sebi predivan, jednako kao i naša suradnja.

U vrijeme kada sam i sâm bio student na Sveučilištu Sankt Peterburg, tadašnjem Lenjingradu, nije mi bilo na kraj pameti da bi se stvari mogle odviti na ovaj način. Čitao sam o engleskim istraživanjima dok se povijest te zemlje radikalno mijenjala, a obrazovanje dotad još nije bilo zahvaćeno promjenama: pet godina smo slušali predavanja i seminare na Anglistici, što je uključivalo mnogo kolegija poput engleske dijalektologije ili leksikologije, engleske književnosti iz svih razdoblja ili predavanja na anglo-saksonskom. Osim toga, učili smo povijest europske i ruske književnosti, latinski i gotički, psihologiju te slušali brojna predavanja koja nisu bila povezana s Anglistikom. Imali smo odlične profesore koji su nas poticali na slušanje dodatnih kolegija, pa je tako jednom profesorica Olga Brodovich pobudila moje zanimanje za kolegij Indoeuropske lingvistike čiji je izvođač bio profesor Leonard Hertsenberg. Počeo sam pohađati kolegij, kao i

Thank you for accepting the invitation to speak with us, prof. Falileyev. It is a great privilege to conduct this interview with you. We will begin with a question which is a customary one in our conversations with the renowned members of the academic community: what drew you to your chosen field of study? And to further expand on the said question, what sparked your interest in Celts and Celtic linguistics?

First of all, many thanks for your kind invitation to answer your questions. I was always impressed by the academic work of colleagues from the University of Zadar – the names of Professors Mate Suić and Slobodan Čače come immediately to mind. Several years ago I visited the University, and since then I have been plunged into very fruitful academic cooperation with Professor Anamarija Kurilić. And Zadar itself is beautiful – as is our scholarship.

In fact when I was a student of the University of St. Petersburg, then Leningrad, I never thought it could turn out this way. I read English studies as the history of the country was changing so radically, while education was still not affected by the changes – we had five years of lectures and seminars in English studies, and this included plenty of subjects, such as English dialectology or lexicology, English literature of every period or classes in Anglo-Saxon. Apart from that we had to study history of European and Russian literature, Latin and Gothic, psychology and a great number of subjects which were not connected with English studies. We had great teachers, who also encouraged us to do more extra subjects, and once Professor Olga Brodovich drew my attention to the course of Indo-European linguistics which was read by Professor Leonard Hertsenberg. I started attending – as I did

većinu ostalih koji nisu bili obvezni, i ubrzo sam shvatio da je to ono što me zaista zanima. Keltski studiji tek su se počeli pojavljivati u SSSR-u i htio sam ih pohađati. Zahvaljujući trudu profesorice Brodovich, odobreno mi je pisanje diplomskog rada na temu engleskog prijevoda velških srednjovjekovnih tekstova, a profesor Hertsenberg uputio me na Jezikoslovni institut u Moskvu, jedino mjesto na kojem su u to vrijeme bili prisutni keltski studiji, kako bih ondje dovršio poslijediplomski studij. Ondje sam upoznao sjajne učenjake kao što su Andrej Korolev, Viktor Kalygin i Sergej Shkunaev koji su me konstantno podsjećali na to kako lingvistiku, filologiju i povijest ne bi trebalo razdvajati prilikom proučavanja ikakvog teksta iz bilo kojeg razdoblja i jezika. Otada se držim tog načela.

U jednoj od Vaših recenzija, izrazili ste mišljenje o tome kako će proučavanje dvojezičnosti i višejezičnosti u mnogočemu doprinijeti zainteresiranima za složenost i zamršenost etničkih i društvenih odnosa staroga vijeka. Možete li pojasniti našim čitateljima na koji način komparativna lingvistika može pomoći povjesničarima i arheolozima? Što biste preporučili kao kvalitetnu polaznu literaturu onima koji se prvi put susreću s ovom temom?

Ovo je vrlo zanimljivo pitanje. Proučavanje dvojezičnosti i višejezičnosti ima značajnu ulogu u razumijevanju (lokalnih) identiteta staroga vijeka, a povijesna lingvistika je od velike pomoći u povijesnim istraživanjima. Prvo i osnovno, onomastika je ta koja pruža informacije. Uzmite u obzir, na primjer, imena mjesta (toponime). Kako biste objasnili prisutstvo toponima *Aliobrix* (koji je, nesumnjivo, keltskog podrijetla)

with other courses which were also not obligatory – and very soon realised this is what I was really interested in. Celtic studies were just appearing in the USSR, and I was encouraged to pursue them. Due to the efforts of Professor Brodovich I was allowed to write my diploma (in modern terms – MA dissertation) on English translation of Welsh medieval texts, and then Professor Hertsenberg referred me to the Institute of Linguistics in Moscow – the only place in the country where Celtic studies were available at the time – in order to complete my doctorate studies. There I met great scholars such as Andrej Korolev, Viktor Kalygin and Sergej Shkunaev, who constantly reminded me that linguistics, philology and history should not be separated when dealing with any text, in any language and of any epoch. And I keep to that principle ever since.

In one of your reviews, you expressed an opinion that the study of bilingualism and multilingualism will yield great benefits to those interested in the intricacies and complexities of ethnic and social relationships of the ancient world. Could you explain to our readers what insights comparative linguistics offer to the historians and archaeologists? For those to whom this interview marks the first contact with the said subject, what works would you recommend as a good starting literature?

This is a very interesting question. In fact the study of bilingualism and multilingualism contributes greatly to the understanding of (local) identities in the ancient world, and historical linguistics is of great help for historical studies. First and foremost, the data is provided by onomastics. Take, for example, place-names. How could you explain

u delti Dunava (na području današnje Ukrajine) bez pozicioniranja naroda keltskog izričaja na tom području, a koje starovjekovni povjesničari ne spominju te su arheološki nalazi po tom pitanju vrlo neodređeni? Povrh toga, *Aliobrix*, „drugo utvrđeno naselje“, doslovno se poklapa s drugim nalazištem koje ima očito keltsko ime *Noviodunum* („Novigrad“) te je smješteno na drugoj strani obale Dunava, u današnjoj Rumunjskoj. Ostali toponimi toga područja su lokalnoga, gotskog podrijetla što nas navodi na razmišljanje o prodiranju grupe „stranaca“ na to područje te bi nas nazivi njihovih naselja mogli navesti na trag pravca njihovih kretanja. Ili, uzmimo u obzir jedan drugi primjer. Postoji nekoliko mjesta na karti Europe koja nose naziv *Noviodunum* („Novigrad“), i nekoliko mjesta u čijem se drugom dijelu imena nalazi riječ „-dunum“ koja znači „grad, utvrda“. Nekoliko je njih koji nemaju gaelsku sastavnicu u prvom dijelu imena. Postoje hibridni oblici kao *Augusto-dunum* (današnji Autun) ili *Caesaro-dunum* (današnji Tours) u Francuskoj, ili *Singi-dunum* i *Kape-dunum* na područjima koje su zauzeli Skordisci u dunavskoj regiji. Ovi primjeri postavljaju drugi tip pitanja, uključujući ona o višejezičnosti, povijesnim procesima i možda o identitetu, čemu nas uče primjeri Lenjingrad/Sankt Peterburg ili Titograd/Podgorica. Dodatne informacije pružaju osobna imena na latinskim i/ili grčkim natpisima iskopanima na spomenutim područjima – narodi su putovali provincijama Rimskog Carstva ponekad i s vlastitim bogovima. Lingvističke grane koje se bave imenima su u tome bile od velike pomoći, a hrvatski znanstvenici koji se danas bave ovom materijom – spomenimo A. Kurilić, R. Matijašić, I. Radman-Livaja, M. Sanader i M. Sinobad – su uvelike doprinijeli prilikom

the presence of the toponym *Aliobrix* (which is unquestionably Celtic in origin) in the Danube delta (in the territory of modern Ukraine) without positing the presence of Celtic-speaking people in the area, not mentioned by ancient historians and with rather vague and inconclusive archaeological evidence? On top of that, this *Aliobrix* ‘Second (fortified) settlement’ literary faces another site with a conspicuously Celtic name, *Noviodunum* ‘Newtown’ just on the opposite bank of the Danube in modern Romania. Other place-names of the area are of local Getic origins, and we may think about a penetration into this region of a group of ‘foreigners’, and already the names of their settlements may hint towards the vector of their movements. Or, take a different example. There are quite a few places called *Noviodunum* ‘Newtown’ on a map of ancient Europe, and also many other compounded toponyms with *-dunum* meaning ‘town, fort’ as their second part. There are some of them, which have a non Gaulish component as its first part. Thus we know such hybrid formations as *Augusto-dunum* (modern Autun) or *Caesaro-dunum* (modern Tours) in France, or *Singi-dunum* and *Kape-dunum* in the territories occupied by the Scordisci in the Danube area. These observations cannot but raise a different set of questions, including that of multilingualism, historical processes involved and perhaps of identity, as the examples of Leningrad / St. Petersburg or Titograd / Podgorica teach us. Even more data is provided by personal names in Latin and/or Greek inscriptions unearthed in a given area – people were travelling from province to province of the Roman Empire and sometimes even together with their own gods. Linguistic affiliation of the names is very helpful in studying that, and

analiziranja. Proučavanje natpisa koji sadrže i najmanji trag višejezičnosti (a takvih je mnogo) iznimno je važno. Općenito, proučavanje dvojezičnosti i višejezičnosti u starom vijeku, bilo zapada ili istoka, danas je utemeljeno kao autentično područje istraživanja koje se još uvijek razvija. Najbolja polazišna točka u istraživanju spomenutoga je djelo *Bilingualism and the Latin Language* (Cambridge 2003) autora J. N. Adamsa, ili eseji u *Bilingualism in Ancient Society* (Oxford 2002) urednika J. N. Adamsa i ostalih. Dodatna pitanja i želju za odgovorima omogućit će nedavno izvrsno djelo autora R. Haeusslera o starovjekovnoj sjeverozapadnoj Italiji, zatim o južnoj Galiji autora A. Mullena ili o staroitalskom jeziku na područjima južne Italije i Sicilije autora K. McDonalda. 2016. godine objavljena je vrlo korisna knjiga doktorice Estarán Tolose pod nazivom *Epigrafía bilingüe del Occidente romano. El latín y las lenguas locales en las inscripciones bilingües y mixtas*, koja također sadrži važne komentare o natpisima s odabranih područja Carstva. Što se tiče hrvatskog područja iz rimskog razdoblja, istraživanja naših hrvatskih kolega pružaju brojne nove informacije. Također, možemo ići još dublje u vrijeme i mjesto te bi bilo vrlo korisno konzultirati istraživanja I. Yakubovicha o sociolingvistici luvijškoga jezika, zatim S. Tohtaseva, A. Ivanchika or V. Cojocarua o međudjelovanju grčkoga, skitskog i ostalih jezika na pontskom području iz antičkog razdoblja, ili djela vezana za grčko-indijsku dvojezičnost autora N. Kazanskiy i Y. Kryuchkova. Dakako, ovaj se popis može i produžiti.

Croatian scholars who work with this data today – A. Kurilić, R. Matijašić, I. Radman-Livaja, M. Sanader and M. Sinobad, just to mention a few names – contributed greatly to its analysis. The study of inscriptions containing even traces of multilingualism (and they are many!) is enormously important. Generally, the study of bilingualism and multilingualism in the ancient world, east or west, is now established as a veritable field of research and is still a growing discipline. The best starting point for studying this set of questions are J. N. Adams, *Bilingualism and the Latin Language* (Cambridge 2003) or the essays in *Bilingualism in Ancient Society* edited by J. N. Adams at al. (Oxford 2002). The admirable recent work on ancient Northwest Italy by R. Haeussler, Southern Gaul by A. Mullen or Oscan in Southern Italy and Sicily by K. McDonald provides the reader with an additional range of questions and attempts to answer them. A very useful book was published by Dr Estarán Tolosa in 2016, *Epigrafía bilingüe del Occidente romano. El latín y las lenguas locales en las inscripciones bilingües y mixtas*, which also contains important commentaries on inscriptions from various selected part of the Empire. As for the territory of Croatia in Roman times, the research of our Croatian colleagues has given very many insights. But we also can go further in time and space, and it is certainly worth consulting the studies of I. Yakubovich on the sociolinguistics of the Luvian language, S. Tohtasev, A. Ivanchik or V. Cojocarua on the interaction of Greek, Skythian and other languages in the Pontic area in antiquity or works on Greek-Indian bilingualism by N. Kazanskiy and Y. Kryuchkova. The list, certainly, may be continued.

U uvodu koji ste napisali za knjigu *The Bell Beaker Transition in Europe: Mobility and local evolution during the 3rd millennium BC* tvrdite kako je asociranje govornika nekog jezika sa setom prapovijesnih arheoloških činjenica u stvarnosti nemoguća misija. Može li se poznavanje povijesne lingvistike primijeniti na ovo razdoblje i na kulture o kojima ne postoje natpisi?

Na vrlo ograničen način i vrlo uvjetno. Pokušao sam to prikazati u brojnim prilikama – u članku na koji se pozivate, u svojim reakcijama na pokušaje lingvističke interpretacije Cucuteni-tripiljske arheološke kulture i nedavnih postupaka prema kulturi Coțofeni. Bez ikakve sumnje, potpuna kronologija je jedan od čimbenika koje treba uzeti u obzir prilikom bavljenja pitanjima ovakve prirode. Evo, navedimo jedan primjer. Jezikoslovci trenutno drže da je germanski jezik postojao 500 godina prije nove ere, a kada arheolozi pokušaju povezati zajednicu koja je postojala prije nekoliko tisućljeća, kronološki jaz i nedostatak arheološkoga kontinuiteta čine ovu pretpostavku ne u potpunosti neprihvatljivom, naravno, ali u najmanju ruku vrlo „škakljivom“. Načini na koje se jezik prenosi su različiti, ali mogli bi postojati razni oblici u jezičnoj prapovijesti i sigurne pretpostavke o raznim posrednim oblicima, kao što su baltičko-slavenski ili indo-iranski. Također, postoje brojne druge strane ovog problema, a onima koji su zainteresirani za nj s keltskog stajališta preporučio bih niz članaka profesora Sims-Williamsa koji, osim navodne arheološke povezanosti, istražuje genetski aspekt ovog problema i uvjerljivo argumentira kako je pojam „keltski“ pravo lingvističko obilježje. Međutim, kada posjedujemo lingvističke

In your introduction to the book *The Bell Beaker Transition in Europe: Mobility and local evolution during the 3rd millennium BC* you stated that the chronological association of the speakers of a language with a set of archaeological facts in prehistory is effectively an impossible task. Can the knowledge of historical linguistics be applied to this period and to the cultures where no inscriptions exist?

In a very limited way and very tentatively. I tried to show this on a number of occasions – in the article you referred to, or in my reaction to the attempts of linguistic interpretations of the Cucuteni / Tripolye archaeological culture and the recent treatment of the Usatovo group. Indeed, the absolute chronology is one of the factors worth considering when dealing with this set of question. Just one example for illustration. Linguists now think that Common Germanic existed ca. 500 BC, and when archaeologists try to trace the Germanic people directly to the definitive archaeological group which existed several millennia before, the chronological gap and the lack of archaeological continuity makes this suggestion not entirely unacceptable, of course, but at least very dodgy. The mechanisms of the transmission of a language are different, but there could be various configurations in linguistic prehistory, and various intermediate unities are safely postulated, as for example Balto-Slavic or Indo-Iranian. There are many other sides of this problem as well, and for those interested in this problem from the Celtic standpoint I would recommend a series of articles by Professor Sims-Williams, where, apart from the alleged archaeological correlations, he explores the genetic aspect of the problem and argues convincingly that “Celtic” is a

dokaze, arheološka opažanja mogu biti od velike pomoći prilikom analiziranja.

Značajni dio Vašega znanstvenog djelovanja posvećen je određivanju istočnih granica keltskoga svijeta. Dio Vašega istraživanja objavljen je 2013. u knjizi *The Celtic Balkans* („Keltski Balkan“) koja se bavi, između ostalog, toponimima i antroponimima koji se mogu pronaći u starovjekovnoj i srednjovjekovnoj književnosti, kao i u epigrafskim izvorima. Koje biste zaključke (ako ih imate) o rasprostranjenosti keltskih naziva u ovome dijelu Europe istaknuli našim čitateljima?

Toj temi možemo pristupiti s dva stajališta. Što se tiče osobnih imena, čitatelji Vašeg časopisa vrlo dobro su upoznati s kretanjima narodâ iz starog vijeka, a to možemo poduprijeti činjenicom da smo pronašli imena keltskog podrijetla na istoku kontinenta. Kao prvo, ta kretanja povezana su s plaćeničkim aktivnostima (o takvima mnogo znamo iz povijesti), a kao drugo, radi se o kretanjima unutar Rimskog Carstva. Noviji podaci omogućuju nam zanimljiva opažanja. Na primjer, zahvaljujući epigrafskom spomeniku, znamo da je Trever (koji je vjerojatno govorio keltski) s područja današnjeg Trierâ i čiji je otac imao upadljivo keltsko ime, bio vojnik negdje na području donjeg Dunava. Ondje je, najvjerojatnije, oženio lokalnu pripadnicu čiji je prezime (patronim) tračansko. Dakako, ne znamo na kojem su jeziku ili jezicima međusobno pričali, ali ono što je izuzetno su imena njihove djece. Troje je imalo obično latinsko ime, dok je četvrto imalo keltsko, što je neobično za treversko područje. Ovaj, i brojni drugi primjeri, su vrlo zanimljivi ne samo jer potvrđuju dva dodatna slučaja jezično keltskog imena, nego i za

purely linguistic label. When we have some linguistic evidence, however, archaeological observations may be very helpful for the analysis.

A significant portion of your scientific endeavor is dedicated to the outlining of the eastern fringes of the Celtic world. Part of your research was published in your 2013 book *The Celtic Balkans*, which covers the toponyms and anthroponyms drawn from both the ancient and medieval literary sources as well as from epigraphic material. What conclusions, if any, about the dispersion of the Celtic names in this part of Europe would you like to point out to our readers?

There are two horizons there. As for the personal names, the readers of your journal are very well aware of the mobility of populations in the ancient world, and indeed we find linguistically Celtic names in the east of the continent as an illustration of this. First, this mobility is associated with mercenary activities – and we know from historical sources about that as well, and secondly – it is mobility within the Roman Empire. The latter data provides us also with interesting observations. For example, we know from an epigraphic monument, that a probably Celtic-speaking Treverian (from the area of modern Trier) whose father's name is conspicuously Celtic, was a soldier somewhere in the Lower Danube. There he most probably married a local lady – her patronymic is Thracian (Moesian). Certainly, we have no idea what particular language or languages they spoke to each other, but what is remarkable are the names of their children. Three of them bore trivial Latin names, while the fourth had a Celtic name, which is peculiar for the Treverian area. This – and many other examples

povijesna te demografska istraživanja. Za drugo stajalište važni su nazivi mjesta. U tom slučaju, najčešće imamo posla s predrimskim novotvorenicama. Ono što sam pokazao jest kako najčešće nazivi keltskog podrijetla svjedoče o skupinama. Ponekad je skupina takvih toponima također povezana s etničkim nazivom keltskog podrijetla – prethodni primjeri *Aliobrixa* i *Noviodunuma* s Dunava koje sam spomenuo povezani su s plemenom *Britolaga*. U ovom slučaju, nema arheoloških ili povijesnih dokaza o prisutstvu naroda keltskoga jezičnog izričaja na tom području, ali ima u mnogim drugim regijama. Ti podaci omogućili su nam određivanje granica keltskoga naroda u antici i stvaranje pregleda enklava koje je taj narod vjerojatno naseljavao, što sam pokušao sažeti u svom djelu *In search of the Eastern Celts. Studies in geographical names, their distribution and morphology* („U potrazi za istočnim Keltima. Proučavanje geografskih imena, njihova rasprostranjenost i morfologija“) objavljenom 2014. godine.

– is of great interest not only insofar as it preserves two more attestations of linguistically Celtic names, but for historical and demographic research. The second horizon is provided by place-names. Here, mostly, we deal with pre-Roman coinages. What I have shown is that very frequently these Celtic place-names are attested in clusters. Sometimes a cluster of these toponyms is also associated with an ethnic name of Celtic origins – *Aliobrix* and *Noviodunum* in the Danube delta I mentioned earlier are associated with the tribe of *Britolagi*. In this particular case there is no archaeological or historical evidence for the presence of the Celtic-speaking people in the area, but such support is provided in many other regions. The data enables us to establish the borders of the Celtic speaking world in antiquity and to create an overview of the enclaves they probably inhabited, as I tried to summarize in my *In search of the Eastern Celts. Studies in geographical names, their distribution and morphology* published in 2014.

Onomastička istraživanja koja se bave područjem antičkog Ilirika također predstavljaju Vaš znanstveni orijentir. Koje dijelove tog istraživanja smatrate najzahtjevnijima, a koje najkorisnijima? Također, što mislite iz kojih bi dijelova najviše koristili mogli imati povjesničari?

To je bio poprilično prirodan korak – keltski jezični izričaj toga ogromnog područja nije u potpunosti istražen u usporedbi sa statusom istraživanja susjednih rimskih provincija. Osnovna istraživanja koja su proveli R. Katičić i G. Alföldy predstavljaju temelj takve vrste istraživanja, a najnovija koja su proveli, na primjer, R. Matasović i M. Mirković

Onomastic studies dealing with the territory of ancient Illyricum have also been in your scholarly focus. Which aspects of that research you find most challenging and which ones do you find most rewarding? Also, from which ones do you think historians would benefit the most?

This was quite a natural step – the linguistic Celticity of this huge area is not yet completely studied in comparison to the state of research of the neighbouring Roman provinces. The fundamental studies by R. Katičić and G. Alföldy provide the basis of such research, and, most recently R. Matasović and M. Mirković (to mention just a few names)

doprinijela su u razumijevanju ovoga problema. Odlično djelo I. Radman-Livaje o vojnim oznakama iz Siska u susjednoj Panoniji od velike je važnosti ne samo za analizu prisutstva keltskoga na ovom području, nego i za keltske studije općenito. Istovremeno, tu i tamo nailazim na pokušaja objašnjavanja ponekih iskaza kao keltskih, što se ne bi trebalo analizirati na taj način. Tako, na primjer, u nedavnoj akademskoj knjizi stara imena Karina, Senja, Splita, Trogira i Trsata analizirana su kao „keltska“, a prije mjesec dana pročitao sam kako je plemensko ime Japoda također izvorno keltsko koje potječe od *iebh – „futuere“. Ovaj bi trend među znanstvenicima svakako trebalo zaustaviti, i općenito, podaci ne bi smjeli biti izolirano proučavani već kao dio povijesnoga, čak i arheološkog konteksta. Precizna djela D. Dzina i drugih znanstvenika od velike su pomoći pri formuliranju okosnice istraživanja. Općenito, očito je kako bi svi podaci trebali biti ponovno ispitani, područje po područje, a zajedno pomoću profesora A. Kurilić i R. Matijašića prvi koraci u ovom smjeru su poduzeti. Uzimajući u obzir manjkavost detaljnih povijesnih izvora, ovi podaci vezani za keltski jezični izričaj vrlo su važni u istraživanju Ilirika kako u predrimskom razdoblju, tako i u vrijeme Rimskog Carstva.

Jedno od intrigantnih pitanja kojima se bave suvremeni povjesničari je pitanje kontinuiteta i trajnosti nekadašnjih kulturnih i društvenih običaja starosjedilačke populacije nakon rimskog osvajanja i ugnjetavanja. S jezikoslovnog stajališta, kakve je posljedice ostavila rimska vladavina na narode keltskoga jezičnog izričaja, kao i na ostale predrimske narode?

contributed greatly to our understanding of the problem. I. Radman-Livaja's excellent work on the tags from Siscia in neighbouring Pannonia is of importance not only for the analysis of Celticity of the area, but for Celtic studies in general. At the same time, here and then I see attempts to explain quite a few attestations as Celtic, which should not be analysed as such. Thus, for example, in a recent academic book the ancient names of Karin, Senj, Split, Trogir and Trsat are analysed as Celtic, and a month ago I read that the tribal name Iapodes is also Celtic in origin, derived from *iebh- 'futuere'. This trend in scholarship should certainly be halted, and, generally the data should be treated not as an isolated piece of evidence, but within the historical and even archaeological context. Stipulating works by D. Dzino and other scholars are very helpful for the formation of the matrix of the analysis. Generally, it is obvious that all the data should be revisited, area by area, and jointly or with generous support from Professors A. Kurilić and R. Matijašić the first steps in this direction have been made. Considering the deficiency of detailed historic accounts, this linguistically Celtic data is important for the study of Illyricum both in pre-Roman times and as part of the Empire.

One of the intriguing questions which modern historians debate is the issue of continuity and longevity of the former cultural and social practices among the native population after the Roman conquest and subjugation. From a linguist viewpoint, what were the ramifications of the Roman rule for the Celtic-speaking peoples, as well as for the other pre-Roman populations?

To je jedno zahtjevno i zanimljivo pitanje kojem se može pristupiti s više stajališta. Odgovor na njega zahtijeva pohađanje nekoliko kolegija. Prema tome, ovdje ću reći nekoliko manjih stvari. Utjecaj rimske vladavine na starosjedilački narod, bilo da je isti govorio keltski ili ne, uvijek je bio snažan. Međutim, modernom znanošću tim bi se procesom trebali baviti ne samo kao jednostranom „romanizacijom“ – taj je proces bio obostran i rezultirao je stvaranjem različitih i brojnih identiteta. O tome snažno svjedoče brojni natpisi i dvojezični tekstovi. Prvo, postoje primjeri u kojima su dva teksta različita pa se tako ne bavimo doslovnim prevođenjem riječi po riječi, te navodno latinski i starogrčki tekstovi koji imaju svoju ciljanu publiku. Drugo, vrlo zanimljivo gledište pružaju epigrafski spomenici iz sjeverne Italije gdje je za keltske tekstove korišteno starogrčko, a ne latinsko pismo, dok je na zapadu, u južnoj Francuskoj, grčko pismo poistovječeno s narodom keltskoga jezičnog izričaja. Također, zanimljivo je primijetiti način na koji su dva teksta pozicionirana na kamenu. Jednom riječju, proces „postajanja Rimljaninom“ i njegov ishod mogu imati više oblika. Tu je i još jedan, isključivo jezikoslovan, primjer. Velški jezik proizlazi iz britanskoga kojim se govorilo za vrijeme rimske Britanije, a još uvijek sadrži stotine latinskih posuđenica. Na primjer, suvremena velška riječ za most (*bridge*) je *pont* što je očita posuđenica iz rimskog razdoblja. Bismo li, onda, trebali misliti kako je to posuđenica koja je ušla u britanski jezik zato što mostovi nisu postojali prije Rimljana? Ili, s drugim riječima, pripada li navedena riječ korpusu posuđenica „posuđena riječ za posuđeni pojam“, kojih je mnogo u velškome? Ne možemo zamisliti da Briti nisu prethodno poznavali most, a usporedni lingvistički dokazi

This is a difficult, interesting, and multifaceted question. The answer to it requires several terms of lectures. Therefore, I should make just several minor points here. The influence of Roman rule on the indigenous population, Celtic-speaking or not, was always profound. But with modern scholarship we should deal with the process not simply as a straightforward one-way “romanization” – the process was reciprocal and resulted in construction of different and multiple identities. And this is well revealed in a number of inscriptions, and bilingual texts are highly illuminative. First, there are examples where the two texts are different, so we are not dealing with word for word translation, and, apparently, the Latin text and the epichoric text have their own target audience. Secondly, a very interesting perspective is provided by epigraphic monuments from northern Italy, where for Celtic text the epichoric, and not the Latin script, is used, while to the west, in southern France, Greek script is associated with a Celtic-speaking population. How two texts are located on the stone is also interesting to observe. In one word, the process of “Becoming Roman” and its outcome may take different shapes. And yet another, purely linguistic, illustration. The Welsh language stems from the British language spoken at the time of the Roman *Britannia*, and still preserves hundreds of Latin borrowings. For example, the modern Welsh word for ‘bridge’ is *pont*, and it is obviously a loan from Roman times. Should we think that the word was borrowed into British because there were no bridges there before the Romans? Or, in other terms, does it belong to “the borrowed word for the borrowed thing” strata of loan words, which are many in Welsh? It is impossible to imagine that

ukazuju na to kako je zaista postojao pojam za „most“ u britanskom jeziku. Zvučao je poput **brīuo/ā-*, a slični oblici (srodni engleskom *bridge*) pronađeni su u blisko srodnom gaelskom, kao *brio* gl. *ponte* u poznatom Vienna Glossaryju, ili kao mnogi keltski nazivi mjesta diljem starovjekovne Europe koji sadrže tu riječ. Prema tome, lako možemo zamisliti kako su Briti bili impresionirani novom tehnologijom te su počeli upotrebljavati tu stranu riječ – zamijenivši tako vlastitu – čak i za njihove, ponekad primitivne, konstrukcije. Ovakve se stvari znaju dogoditi, kako u prošlosti, tako i danas, u različitim kulturama i jezicima. Ova dva aspekta ukratko pokazuju kako postoje brojne strane takozvane „romanizacije“, a povijesni lingvisti su ponudili učinkovite alate kako bi se iste mogle pratiti.

Primjena komparativne lingvistike bila je značajna sastavnica istraživanja o indoeuropskoj mitskoj građi i društvima koje je proveo Georges Dumézil. Prema Vašoj procjeni, koliko su njegove teorije još uvijek utjecajne u suvremenim akademskim krugovima?

Ovdje ne možemo generalizirati. Neki znanstvenici još uvijek prihvaćaju njegova učenja, a neki ih oštro kritiziraju. Osobno, smatram važnom smjernicom upozorenje jednoga od Dumézilovih studenata, inače velikoga stručnjaka iz područja indoeuropskih jezika, Jaana Puhvela o zloupotrebi primjene Dumézilovih teorija.

Tijekom Vaše akademske karijere, radili ste u brojnim akademskim institucijama među kojima su Institut za jezikoslovlje u Sankt Peterburgu, Sveučilište u Bonnu, Poslijediplomski sveučilišni doktorski studij na Institutu u Dublinu (DIAS), i Sveučilište

the Brits did not have bridges though, and comparative linguistic evidence indicates that there was a word for ‘bridge’ in British. It sounded like **brīuo/ā-* and similar forms (cognate with English *bridge*) are recorded in closely related Gaulish, as *brio* gl. *ponte* in the famous Vienna Glossary, or many Celtic place-names across ancient Europe containing this word. It is easy to imagine, therefore, that the Brits were impressed by the new technology, and started using this foreign word – replacing their native one – even for their own sometimes primitive constructions. These things are known to happen, in the past and today, in various cultures and various languages. These two aspects briefly illustrated here show many sides of the so-called “Romanization”, and historical linguistics offers useful tools to trace them.

The application of the comparative linguistics was a fundamental component in the Georges Dumézils research of the Indo-European mythic materials and societies. In your assessment, do his theories still retain their influence in modern academia?

There can be no generalisations here. Some scholars still accept this scholarship completely, some criticise it vigorously. For me, the warning of one of Dumézil’s students, the great Indo-Europeanists Jaan Puhvel, against misusing the theory in its applications, is an important guideline.

During your academic career, you worked in a number of academic institutions, such as the Institute of Linguistic Studies in St. Petersburg, University of Bonn, Dublin Institute for Advanced Studies and Aberystwyth University in Wales. Could you tell us how did these experiences reflected on your scientific work? Moreover, our readers will want to know

Aberystwyth u Walesu. Možete li nam reći koliko su značajna bila ova radna iskustva u Vašem znanstvenom radu? Nadalje, naše čitatelje zanima jeste li primijetili neke razlike među studentima i kurikulumima u različitim zemljama i na različitim sveučilištima?

Radno iskustvo u različitim zemljama i u različitim ekipama bilo je zaista vrlo plodonosno jer mi je omogućilo učenje o različitim stvarima i upoznavanje divnih kolega na dnevnoj bazi. Pravo znanstveno učenje uvijek je internacionalno, a institucije koje ste spomenuli – a vrlo su važne za moje područje rada – vrlo su kozmopolitske, a u isto vrijeme čvrsto utemeljene na nacionalnoj akademskoj tradiciji. Utjecaj osobnosti također je vrlo važan. Na primjer, u vrijeme kada je profesor Nikolay Kazanskiy bio izabran za ravnatelja Instituta za jezikoslovlje u Sankt Peterburgu, taj je isti Institut bio vrlo solidna post-sovjetska istraživačka institucija. Međutim, zahvaljujući njegovoj energiji i unatoč godinama nedovoljnog financiranja akademske zajednice, Institut je pretvoren u vodeći svjetski centar za jezikoslovlje, uključujući i indoeuropske studije, pa bih ovom prilikom skrenuo pozornost naših kolega na međunarodnu konferenciju u sjećanje na Josepha M. Tronskyja (<https://tronsky.iling.spb.ru/en/index.html>) pod nazivom *Indo-European Comparative Linguistics and Classical Philology* („Indoeuropska komparativna lingvistika i klasična filologija“) – sljedeće godine održat ćemo dvadesetčetvrtu godišnju konferenciju. Moj sljedeći primjer dolazi sa zapadne europske granice gdje je profesor Patrick Sims-Williams od obnovljenog Odjela za velške studije na Sveučilištu Aberystwyth također napravio vodeći svjetski centar za starovjekovne keltske

if you noticed any differences between the students and curriculums in various countries and universities?

The experience of working in different countries and in different teams was indeed very fruitful, as it allowed me to learn a lot about various things and meet wonderful colleagues on a daily basis. Real scholarship is always international, and all the institutions you mentioned – and they are very big in my field of expertise – tend to be quite cosmopolitan and at the same time very grounded in the national academic tradition. The impact of personality is also very important. For example, when Professor Nikolay Kazanskiy was elected the director of the Institute of Linguistic Studies in St. Petersburg it was a very solid early post-Soviet research institution. With his energy, and also through the years of inadequate funding of *academia*, the Institute turned into the leading world centre for various trends in linguistics, including Indo-European studies, and I take this opportunity to draw the attention of our colleagues here to the Joseph M. Tronsky Memorial Annual International Conference “Indo-European Comparative Linguistics and Classical Philology” (<https://tronsky.iling.spb.ru/en/index.html>) - next year we will have the 24th annual session. My other example is from the western fringe of Europe, where Professor Patrick Sims-Williams made the renowned Welsh department of the University of Aberystwyth also the world leading centre for Ancient Celtic studies. Enthusiasm and personal academic interest really can change this world! As for the students, there is only one universal division – motivated vs unmotivated, and there is no such thing as a ‘bad student’, while the Bologna process basically eliminates differences in the educational

studije. Entuzijazam i osobno akademsko zanimanje zaista mogu promijeniti ovaj svijet! Što se tiče studenata, postoji samo jedna, univerzalna podjela – motivirani i nemotivirani, a „loš student“ ne postoji, dok je bolonjski proces doslovno uklonio razlike u obrazovnim procesima. Osobnost i profesionalni standard akademskog osoblja značajan su čimbenik u tome svemu.

Dio Vaše bibliografije dostupan je mogućim čitateljima također i na velškom jeziku. Kao jezikoslovac, kakvo mišljenje imate o trudu uloženom u oživljavanje velškoga jezika, inače procesu koji stabilno uzima maha od polovice 20. stoljeća?

Ovdje su, u biti, dva pitanja. Naravno, velški jezik nije napredan, ali je relativno siguran, posebno kada se njegova situacija uspoređi s određenim područjima preko Urala. Što se tiče jezika publikacije, to je više pitanje ciljane publike. Poprilično je očito da će radove o velškoj filologiji čitati uglavnom oni koji poznaju velški, stoga zašto ih objaviti na ruskome ili engleskom? Isto se može primijeniti i na istraživanja vezana za hrvatsku filologiju – nema potrebe za njihovim objavljivanjem na estonskom, na primjer, i obratno.

Posljednjih godina, humanističke su znanosti postale poput neželjnog djeteta među svim znanostima, sa srezanim fondovima preusmjerenima na STEM. Mislite li da će humanističke znanosti, barem u ovom obliku u kojem danas postoje, imati budućnost u tehnološki-orijentiranom svijetu koji se neprestano mijenja ili bismo trebali promijeniti način na koji te iste znanosti podučavamo?

process. The personality and professional standard of the staff are thus mostly important here.

Part of your bibliography is also available in the Welsh language to potential readers. As a linguist, what is your opinion on the efforts dedicated to the revival of the Welsh language, a process which is steadily gaining momentum since the middle of the 20th century?

In fact, there are two questions here. The Welsh language is not thriving of course, but is relatively safe, particularly when the situation is compared with certain areas beyond the Ural mountains. As for the language of publication, the question is that of the target audience. It is quite obvious that papers on Welsh philology will be read foremost by those who read Welsh, so why publish them in Russian or English? The same is applicable to research on Croatian philology – no need to publish it in Estonian, for example, and *vice versa*.

In recent times humanities have become a somewhat “unwanted child” of all sciences, with funds for research being cut and diverted to STEM. Do you think humanities, at least in the form they exist today, will have a future in the ever-changing and technology-oriented world or do we need to reinvent the way in which we teach humanities?

The humanities will save this world, or, rather, keep it in the form we know it, with the help of modern technologies. There is interest for these disciplines across the world, just look at the students of the University of Zadar, and as long as there is this interest, the humanities are safe.

Your field of interest is immense both in its temporal and geographical scope, ranging from the ancient Celts to the medieval Welsh

Humanističke znanosti će spasiti ovaj svijet ili ga, barem, očuvati u obliku kakav danas poznajemo, pomoću moderne tehnologije. To je područje interesa za sve humanističke discipline diljem svijeta, pogledajte samo studente sa zadarskog Sveučilišta, i sve dok postoji zainteresiranost, humanističke su znanosti na sigurnom.

Vaše područje interesa obuhvaća ogromno vremensko i geografsko područje, varirajući od starovjekovnih Kelta, srednjovjekovnoga velikog jezika i britanskog otočja, do ravnina istočne Europe. Možete li našim čitateljima otkriti Vaše planove za budućnost?

Znate kako kažu: „Ako želiš Boga nasmijati, reci mu što planiraš.“ Trenutno, recimo, odgovaram na Vaša pitanja iako sam imao u planu raditi nešto sasvim drugo! A sad ozbiljno – postoji nekoliko stvari koje bih volio istražiti. Što se tiče starovjekovnih Kelta, nadam se da će prije ili kasnije doći do suradnje s hrvatskim academicima pa će svjetlo dana ugledati uravnotežena diskusija o keltskim jezičnim ostacima na području Dalmacije i Liburnije. Kao što sam prethodno spomenuo, „duga ruka slučajnosti“ (kao što bi rekao P. Sims – Williams) omogućuje znanstvenicima sugestije o keltskom podrijetlu podataka koji uopće nisu keltski, a time je potrebno pažljivo i razumno baratati. Dakako, očekuje me povremeno vraćanje „keltskim“ područjima kontinenta koje sam prethodno proučavao radi mogućih novih pronalazaka i/ili novih interpretacija, pa se tako trenutno bavim podacima s područja donjeg Dunava. Također, trenutni projekt istraživanja srednjovjekovnih prijevoda na Institutu za jezikoslovlje u S. Peterburgu, a koji uključuju brojne europske tradicije, zahtijeva mnogo uloženog truda i vremena.

language and from the British Isles to the plains of eastern Europe. Can you tell our readers what are you plans for the future?

“If you want to make God laugh, tell Him about your plans”, as they say. At the moment, for example, I am answering your questions although in fact I was planning to do something else! On a more serious note, there are quite a few things which I would like to investigate. As for ancient Celtic, I hope that sooner or later and in cooperation with Croatian academics, a balanced discussion of Celtic linguistic remains of Dalmatia and Liburnia will come to light. As I mentioned earlier, “the long arm of coincidence”, to use P. Sims-Williams’s elegant coinage, allows scholars to suggest Celtic provenance for data which is not Celtic at all, and delicate and comprehensive treatment of it is required. Certainly, I have occasionally to return to the “Celtic” areas on the Continent which I have already studied, due to new finds and /or new interpretations, and right now I am revisiting some data from the Lower Danube because of that. The current research project on medieval translations at the Institute of Linguistic Studies in St. Petersburg which studies many European traditions, including those in Ireland and Wales, also requires time and effort.

Our last question is a traditional one for our journal: what advice would you offer to history students who are now making their first steps on the long journey that is the academic career?

Leaving apart trivial things, there are two points I would like to make here. First, it is obvious that the discipline is not just a temporary occupation. In a way, it is a way of life, a combination of great effort and fun! Most of my older colleagues never retired to peaceful gardens to

Naše je posljednje pitanje tradicionalno za naš časopis: koji savjet možete dati studentima povijesti koji upravo poduzimaju prve korake na dugom putovanju zvanom „akademska karijera“?

Ostavit ćemo sada po strani trivijalne činjenice pa ću istaknuti dvije važne stvari. Prvo, prilično je jasno kako znanost nije samo privremeno zanimanje. Na neki način, to je stil života, kombinacija velikog truda i zabave! Većina mojih starijih kolega nikad nije otišla u mirovinu i počela se baviti uređivanjem vrta i sadnjom kupusa – neprestano ih susrećem na konferencijama i u knjižnicama. I zasigurno uživaju u toj cjeloživotnoj posvećenosti. Stoga, uživajte u tome! Drugo, nikad nećete biti svjesni koje vam je posebno znanje potrebno u budućoj karijeri kako biste mogli istraživati nešto što će vam biti zanimljivo, recimo, za petnaest godina. Prema tome, dok ste studenti, zaista se isplati upiti što je više moguće znanstvenih informacija – čak i ako sumnjate da će na kraju biti posve beskorisne. Ne bih rekao da je „beskorisno znanje“ nešto što uopće postoji.

grow cabbages - I constantly meet them at conferences and in libraries. And this life-long involvement in the research must be really enjoyed. So, please take pleasure from it! And, secondly: you are never aware of what knowledge you will need in your future career in order to investigate subjects which will become interesting for you, say, in fifteen years time. Therefore, while a student, it is worth absorbing the fullest amount of scholarly information and knowledge one can absorb – even suspecting, that it may turn out to be useless. It does not seem that such a thing as useless knowledge exists at all.